

Ministeriön työryhmä esittää: ALUEELLISTA MUSIIKKITARJONTAA VAHVISTETTAVA

JUHA HARIJU

Kyläpelimannitoiminta on jo käynnistynyt Etelä-Pohjanmaalla.

Lottaliina Lehtinen

Opetusministeriö asetti tammikuussa 2005 työryhmän pohtimaan alueelliseen musiikkitarjontaan liittyviä kysymyksiä. Työryhmän tehtävänä oli mm. pohtia orkestereiden kiertuetoiminnan vahvuuksia sekä tehdä ehdotus siitä, miten musiikin alueellisen tarjonnan tukeminen pitäisi Suomessa järjestää.

Taiteen keskustoimikunnan puheenjohtajan **Hannu Sahan** johdolla kokoontunut työryhmä luovutti alueellista musiikkitarjontaa koskevan muistionsa kulttuuriministeri Karpelalle marraskuun alussa. Muistio sisältää kattavan selvityksen musiikin tukimuodoista sekä konkreettisia ehdotuksia musiikin alueellisen tarjonnan kehittämiseksi. Ehdotuksilla tähdätään musiikin saatavuuden ja laadun parantamiseen sekä tarjonnan kasvattamiseen. Toimenpideehdotukset koskevat lähinnä vuosia 2007–2011, mutta aloitteiden toteuttamiseen on muistion mukaan ryhdyttävä jo vuoden 2006 aikana.

Parannuksia orkestereiden toimintaan

Muistiossa todetaan, että kaupunginorkestereiden vajeus henkilötöyvuosimäärässä on aiheuttanut sen, että uusien or-

kestereiden on ollut varsin vaikea päästä valtionosuuden piiriin. Koska valtionosuusjärjestelmää ei työryhmän mukaan voida pitää staattisena, siihen täytyy sisältyä mahdollisuus muutokseen: orkestereita täytyy voida perustaa, lopettaa, yhdistää ja erottaa, ja uusia orkestereita tulee voida hyväksyä valtionosuuskelpoisiksi resurssien salliessa.

Valtionosuusjärjestelmää ehdotetaan muistiossa kehitettäväksi orkesteriverkostoa täydentävästi siten, että opetusministeriö myöntää kokeiluna määräaikaista henkilötöyvuosia esimerkiksi rytmimusiikkia ja marginaalisia musiikin lajeja edustaville konsertoiville orkestereille. Myös tällä hetkellä valtionosuuden piirissä olevien orkestereiden henkilötöyvuosimäärää ehdotetaan kasvatettavaksi, eivätkä edellä mainitut lisäykset saa leikata olemassa olevia, tuettuja henkilötöyvuosimääriä.

Kiertuetaukea konserttitoimintaan

Opetusministeriö myöntää veikkauvoittovaroista säveltaiteen edistämiseen oman määrärahan jazzmusiikin edistämiseen ja Suomen Jazzliitto ry:lle. Vuonna 2005 summa oli 230 000 euroa, ja se myönnettiin kokonaisuudessaan Jazzliitolle. Jazzliiton kautta avustus suunnataan jazztyyppien alueellisen kiertuetoiminnan tukemiseen. Koska jazzmusiikin kiertuejärjestelmä toimii muistion mukaan hyvin, tulee samankaltainen järjestelmä ottaa käyttöön myös muille musiikin lajityypeille.

Muistiossa viitataan myös Rytmimusiikki 2010 -vision sisältämään ehdotukseen tanskalaisen klubituen kaltaisen valtiollisen tukijärjestelmän perustamisesta. Työryhmän mukaan ravintolatoiminnan tukeminen valtionavustuksella olisi kuitenkin ongelmallista, koska se vääristäisi

kilpailua. Tämän takia tukimallia tulee kehittää jazzmusiikin kiertuetuen suuntaan.

Työryhmä ehdottaa kiertuetukea, joka käytetään elävän musiikin tilaisuuksien organisoimiseen ja tuottamiseen. Avustuksia jaettaessa erityisenä perusteena olisi alueellinen tasapainoisuus. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että toimivaksi havaitulla jazzmusiikin kiertuetukijärjestelmällä on jatkossakin tarvittavat resurssit.

Kyläpelimannitoimintaa jatkettava

Kansanmusiikin alueellisen tarjonnan ja ammatillisen toiminnan edistämiseksi on Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa 2000-luvun alkupuolelta lähtien toteutettu kyläpelimannitoimintaa. Toiminnan tavoitteena on ollut kansanmusiikin aseman vahvistaminen ja perinteen turvaaminen, ja sen osa-alueita ovat olleet konsertointi, opetus- ja koulutustoiminta sekä tapahtumien järjestäminen.

Hyväksi havaittu kyläpelimannitoiminta on muistion mukaan tarpeen vakiinnuttaa. Toiminnan tulee olla lähtökohdiltaan alueellista, mutta liikkuvaa. Yhden kyläpelimannin toiminta-alueen sopiva koko on noin 5–10 kuntaa. Resursoinnin kannalta tehokkainta on järjestää kyläpelimannin toimi pedagogin ja muusikon yhdistelmätoimena. Jokaisen kyläpelimannin lähituntumassa tulee työskennellä vähintään kolme kyläpelimannia, jotka voivat tarvittaessa muodostaa yhtyeen.

Edellä kerrottujen ehdotusten lisäksi muistiossa ehdotetaan jatkoa ja parannuksia myös mm. lasten- ja nuortenkonsertteja organisoivien tahojen toimintaan. Muistiossa huomautetaan, että muissa Pohjoismaissa valtio panostaa taloudellisesti huomattavasti enemmän em. organisaatioiden toimintaan, ja näin ollen niiden toiminta on määrittävästi mittavampaa.

1. Alueellista musiikkitarjontaa pohtineen työryhmän muistiossa todetaan, ettei valtionosuusjärjestelmä saa olla staattinen, vaan siihen täytyy sisältyä mahdollisuus muutokseen.

Lapin kamariorkesterin aluetoiminta on jo nyt vilkasta, mutta se voisi olla laajalla alueella vilkkaampakin, jos vain rahoitus järjestyisi.

Työryhmän puheenjohtaja Hannu Saha, pitääkö pienten kaupunkien orkestereiden olla kyseisestä maininnasta huolissaan?

– Kyseessä on tarpeellinen, hyvin yleispätevä huomio, joten toimivien orkestereiden ei tarvitse olla huolissaan sen enempää pienessä kuin isossa kaupungissa. Olennaisinta orkestereiden kannalta muistiossa ovat niiden toimintamahdollisuuksien parantamista ajavat ehdotukset.”

2. Freelancemuusikot ovat kautta aikojen kiertäneet keikkailemassa ympäri Suomea, ja monessa kaupungissa on oma kaupunginorkesteri. Onko Suomessa jonkin musiikkityylin osalta erityisiä ”syrjäseutuja”?

– Orkesterien verkosto on valtakunnallisesti varsin kattava. Niiden alueellisen toiminnan muodoilla kattavuutta voitaisiin entisestään tihentää. Suomalaisen musiikkikulttuurin valtavirtojen rikastajana on lisäksi erittäin vireä, moninainen ja aktiivinen marginaalimusiikkien kirjo – esimerkiksi moderni taide-musiikki, vanha musiikki, rockin alakulttuurit, jazz, kansanmusiikki ja maailmanmusiikki. Niiden elinehdot ovat riippuvaisia myös elävän yleisön löytymises-

tä. Toisaalta marginaalien parempi valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus ja tarjonnan monipuolistaminen elävöittää koko kulttuuriamme ja lisää kiinnostusta näitä ilmiöitä kohtaan. Tarjonnan aktivoinnilla luodaan myös kysyntää. Muusikoiden saamat työtilaisuudet ovat tietenkin myös tärkeä osa prosessia.

3. Onko jokin muistiossa mainituista toimenpide-ehdotuksista erityisen lähellä omaa sydäntäsi?

– Mielestäni parasta ovat moniarvoiset ja moninaiset ehdotukset. On tärkeää, että orkesterilaitoksen oheen – siltä tukea viemättä – saadaan kokeilumielessä määräaikaisiin henkilötyövuosiin perustuvia rytmimusiikin orkestereita. Erilaisilla kiertuetuen muodoilla taas annetaan mahdollisuuksia toimiville yhtyeille, oli musiikin laji sitten mikä tahansa. Tavoitteena siis on, että musiikin eri lajeja olisi tarjolla monipuolisesti ympäri Suomea. Pääpaino on musiikin määrän ja tarjonnan kasvattamisessa yleisön näkökulmasta.

4. Uskotko ehdotusten toteutuvan?

– Toivon todella, että näitä

asiantuntijatyöryhmiä ei koota yhteen turhan pantiksi. Uskon myös, että liikettä syntyy. Muistiotamme vastaanottaessaan kulttuuriministeri Karpelakin kiitti sen konkretiaa. Olemme tehneet mielestämme hyvin perusteita ja moniarvoisesti realistisia ehdotuksia, joihin kaikkiin on pantu hintalaput. Niiden loppusumma ei ole kohtuuton. Osa vos-orkestereita koskevista esityksistämme on lainaa jo tehdystä hallituksen esityksestä. Muillakin osin uskon resurssien lisäykseen muun muassa sen vuoksi, että harkinnanvaraisille momenteille tulee uutta jaettavaa, kun kirjastot siirtyvät takaisin budjettirahoitukseen. Sieltä osan tulee siirtyä musiikin alueellisen tarjonnan ongelmien ratkaisemiseen.

Musiikin alueellinen tarjonta -työryhmän muistio on luettavissa kokonaisuudessaan opetusministeriön sivuilla:

www.minedu.fi/julkaisut/kulttuuri/2005/tr34/kuvailu.html